

OPxRahapuhetta

Taloustaito-opetus etänä
Kevät 2020

#rahapuhetta #omatalous

Seuraavan tunnin aikana opit:

1. Nuoren oikeudet talousasioissa
2. Oman talouden tasapaino
3. Budjetin teko
4. Säästäminen ja ASP-tili
5. Korko on lainatun rahan hinta
6. Mitä jos en pysty maksamaan laskua?
7. Mikä maksuhäiriömerkintä?

Nuoren oikeudet talousasioissa

15-vuotias voi hoitaa jo paljon omaan talouteen liittyviä asioita

Pankkiasiat 15-17 -vuotiaana:

- Voit avata tilin rahoille, jotka olet ansainnut. Tämä koskee myös sosiaalietuuksia, kuten opintotukea.
- Voit myös saada tällaiselle tilille kortin ja olla tilin käyttöoikeuden haltija.
- Voit avata palkkatuloilla ASP-tilin ja valita aloitatko lisäkoron kerryttämisen heti vai täytettyäsi 18 vuotta.
- Lisäksi huoltajasi voivat antaa sinulle käyttöoikeuksia. Huoltajien kanssa voit avata:
 - Käyttötili ja verkkopalvelu
 - Kortti

18-vuotiaana pankkiasiat muuttuvat:

- Päätät itse pankkiasioistasi ja huoltajasi eivät saa tietojasi tai tilisi käyttöoikeutta ilman lupaasi.
- Ainakin nämä palvelut kannattaa ottaa käyttöön:
 - Käyttötili ja verkkopalvelu sekä mobiilipankki
 - Kortti
 - Säästötili ja esimerkiksi rahasto
- Voit hakea lainaa, kun sinulla on lainan hoitamiseen tarvittavat riittävät tulot ja olet hoitanut raha-asiasi moitteettomasti.

15

18

Talouden tasapaino: Hahmota tulosi ja menosi

Kommentoi chattiin vastaukset kysymyksiin, niin että merkitset vastaukset numeroilla 1 ja 2.

- Kommentoi chattiin!

1.

Tulot:

Mistä olet saanut
viimeksi rahaa?

2.

Menot:

Mihin sinulla kuluu
rahaa?

Mistä talouden tasapaino muodostuu?

Tulot — Menot

= käytettävissä olevat varat

= kulutus ja säästöt lyhyellä
ja pitkällä tähtäimellä

Kolmen potin taktikka menoihin ja säästöihin

Säästää voi vaikka säästöpossulla, säästötilillä tai rahastolla

Käyttö

Pakolliset menot + kulutus

Vaatteet, harrastukset,
puhelinlasku, Spotify, ruoka

Lyhyt tähtäin (1-2 v.)

Hankinnat ja varautuminen

Haaveet, yllättävät tai isot
menot: puhelin, läppäri, loma

Pitkä tähtäin (yli 2 v.)

Vaurastuminen

Isot hankinnat tulevaisuudessa:
oman kodin huonekalut, auto,
opiskelut ja vaihto-oppilasvuosi

Seuraa menojaasi ja tulojasi tavalla tai toisella

- Mobiilipankin avulla voit seurata helposti tulojasi ja menojaasi:
 - Tunnistautua sähköisesti ja jutella pankkisi kanssa
 - Maksaa ja automatisoida laskuja
 - Seurata tuloja ja menoja sekä tehdä tilisiirtoja
 - Säästää ja esimerkiksi tehdä säästämisestä automaattista
 - Hoitaa ja seurata lainoja
 - Sijoittaa ja seurata sijoituksia
 - Vakuutukset yhdessä paikassa ja voit hakea korvauksia
- Verkkopankin avulla voit mobiilipankin ominaisuuksien lisäksi hoitaa lainoja ja vakuutuksia.
- Seuranta tekee kuluttamisen todeksi, kun maksaminen tapahtuu yhä useammin digitaalisesti.

A photograph of two young women sitting at a wooden table, looking at a laptop. The woman on the left is wearing a dark brown sweater and has long dark hair. The woman on the right is wearing a light-colored patterned top and has long blonde hair. Both are smiling and laughing. The background is a dark wood-paneled wall.

Säästöjä, minullako?

Säästää voi pienelläkin summalla

Mistä esimerkiksi
voisin säästää?

Herkut
4 €/viikko

Kahvila
5 €/viikko

Sovelluskauppa
5 €/viikko

Paljonko voin säästää kuukaudessa?

Yhteensä
56 €/ kuukausi

Paljonko voin säästää vuodessa?

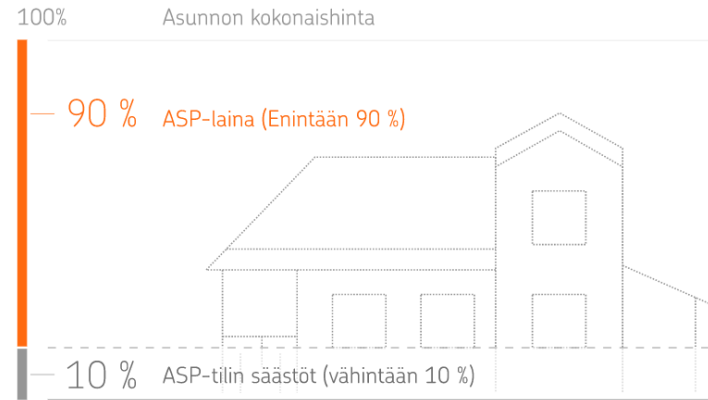
Yhteensä
672 €
/vuosi

Esimerkiksi osa kesätyöpalkasta kannattaa laittaa säästöön. Omilla säästöillä voit toteuttaa pienempiä ja vähän suurempiakin unelmia.

Mikä on ja miksi avata ASP-tili?

1. Helppo ja turvallinen tapa säästää omaa ensiasuntoa varten.
2. Tarvitset vain 10 % kodin kauppahinnasta ja pankki voi myöntää sinulle loput.
3. Maksuton korkotuki, lisäkorko ja valtiontakaus.

1% Vuotuinen
talletus-
KORKO
+ lisäkorko

Valtion
takaama
ASUNTO-
LAINA

JOPA
90%

10v
KORKOTUKI

Säännöllinen säästäminen ASP-tilille

- Minimitalletus 150 €
- Maksimitalletus 3000 € / vuosineljännes (3 kk)
- Säästöaika minimissään 2 vuotta eli 8 vuosineljännestä
- Vuosittain ASP-tilin kiinteä korko 1,0% ja lisäkorko 4,0%, kun ASP-ehdot on täytetty ja otetaan ASP-laina.

50 € / kk
= 150 € / vuosineljännes

2 v. →

1200 €

10 v. →

6000 €

100 € / kk
= 300 € / vuosineljännes

2 v. →

2400 €

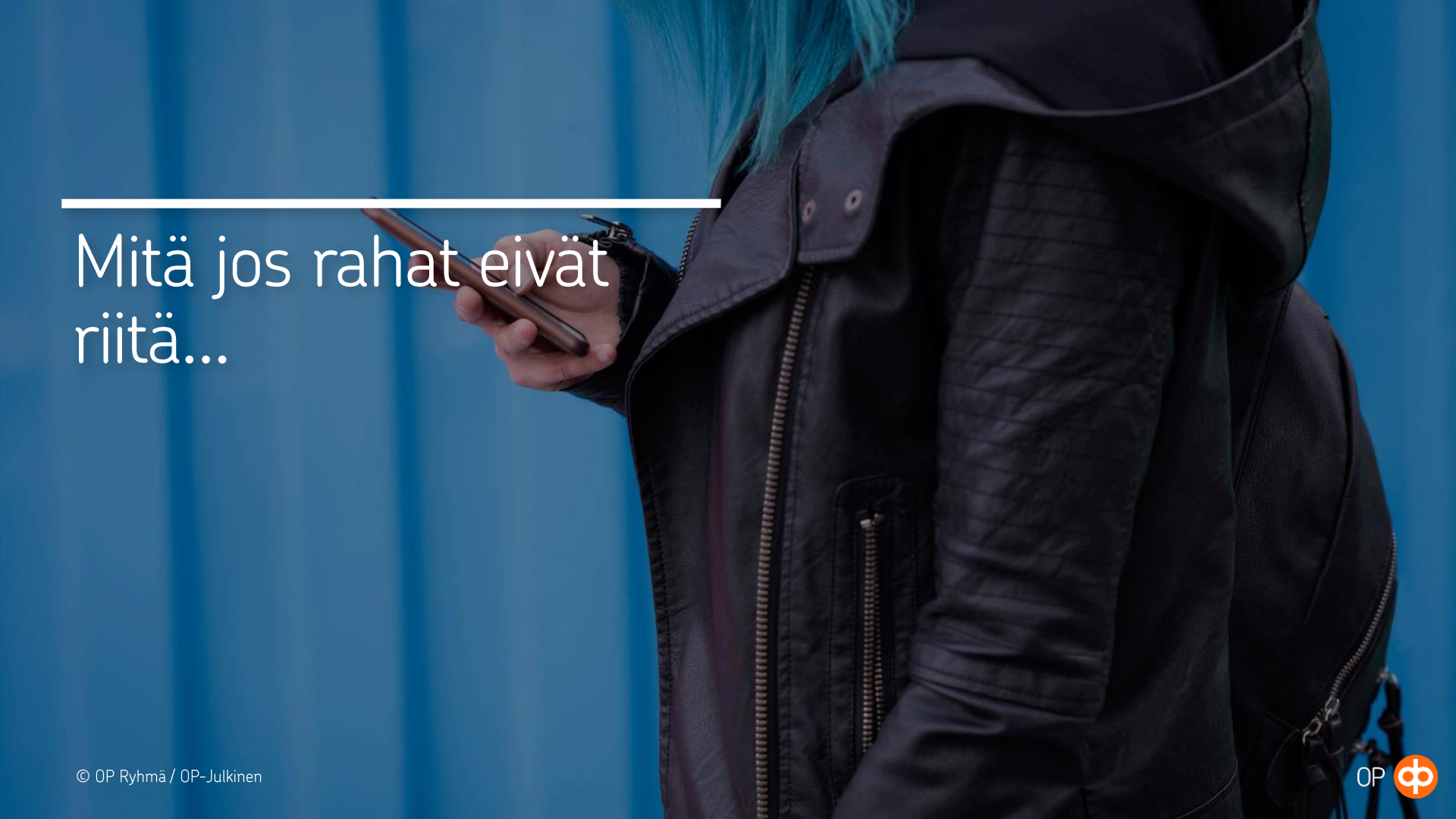
10 v. →

12000 €

Korko on lainatun rahan hinta

Säästetyn rahan etu on, että rahasta ei tarvitse maksaa korkoa.

- Lainan ottaminen on hyvä tapa rahoittaa esimerkiksi opiskelua tai asunnon osto.
- Pankki on vastuullisena toimijana velvollinen selvittämään lainanottajan maksukyvyn.
- On tärkeää ymmärtää lainan kokonaishinta eli todellinen vuosikorko joka koostuu seuraavista:
marginaali-korko, valittu viitekorko sekä lainanhoitokulut.
- Esimerkki autolainasta:
 - Auton ostohinta on 10 000€
 - Laina-aika on 5 vuotta
 - Pankkilainan korko on 3,05 prosenttia kuukaudessa.
 - Pankki perii automaattisesta lyhennyksestä kuluja joka kuukausi palvelumaksuina (2,60€/kk)
 - Maksat lainanlyhennystä 54 €/kk
 - Todellisuudessa auton hinta on 3621 €.

Mitä jos rahat eivät
riitä...

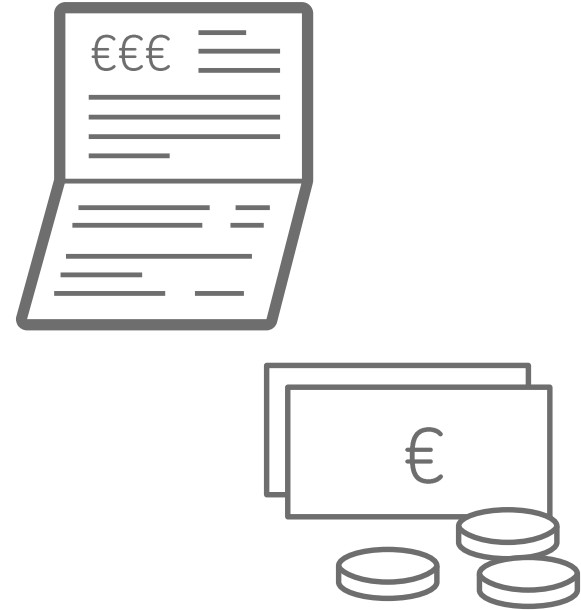
Jos rahat eivät riitä, älä jätä laskua pöydälle lojumaan.

- Ensiarvoisen tärkeää on olla yhteydessä laskun lähettäjään ja neuvottele maksuaikataulusta.
- Toimimalla ripeästi vältät turhat viivästys- ja perimiskulut sekä maksuhäiriömerkintöjen syntymisen.
- Keskustele aina lähipiirin ja oman pankkisi kanssa tilanteesta, jos oma talous ei tunnu olevan hallinnassa.
- Listaa myös mahdollisia tulonlähteitä, joilla voit maksaa laskusi ja tee budjetti, jolla arvioit ja karsit menojaasi.

Mikä on maksuhäiriömerkintä?

- Maksuhäiriömerkintä rekisteröidään luottotietoihin pitkittyneen maksulainlyönnin seurauksena.
- Maksuhäiriömerkinnästä voi seurata luottotietojen menetys. Merkintä pysyy rekisterissä vähintään kahdesta neljään vuoteen.
- Mihin kaikkeen maksuhäiriömerkintä voi vaikuttaa?
 - Asunnon omistus tai vuokraus
 - Puhelinliittymä
 - Työpaikan saaminen

Esimerkki: maksamaton kännykkälasku

Alkuperäisen laskun suuruus	35 €
1. Muistutuskirje + maksumuistutus	+5 € = 40 €
2. Muistutuskirje + maksumuistutus	+5 € = 45 €
Perintätoimiston maksuvaatimus	+21 € = 66 €
Perintätoimisto vie asian käräjäoikeuteen	
Oikeudenkäyntikulut	+214 € = 280 €
Saatava ulosottoon	
Ulosottomaksu	+27 € €
Yhteensä	= 307 €

Perintäkulut voivat tulla moninkertaisiksi, eivätkä ne lopu ennen kuin laskut on kokonaan maksettu!

Mikä on pikavippi?

- Lyhytaikainen vakuudeton kulutusluotto, joka suuruus on tyypillisesti 50-1000 euron välillä.
- Todellinen vuosikorko usein suuri ja pikavipeissä piilee riskinsä:
 - Pikavippien yleistymisen myötä maksuhäiriömerkintöjen määrä on kasvanut merkittävästi.
 - Lähes 400 000 suomalaisella on maksuhäiriömerkintä.
 - Aikaisempien maksuongelmien vuoksi otettu pikavippi voi siis ajaa velkakierteeseen.

Taloudellisia vaikeuksia ei kannata lähteä korjaamaan kalliilla pikavipillä, vaan ottaa reilusti yhteys omaan pankkiin.

Talouden tasapaino
Miltä oma budjetti
näyttää?

Kotitehtävä: Tee oma budjetti, saat tyhjän pohjan opettajalta

Tulot/kk	xx €	→	Rahaa käytössä/kk	? €
Menot:			Leffa	? €
Puhelinlasku	? €		Paita	? €
Spotify	? €		Karkit	? €
Harrastukset	? €		Appit puhelimeen	? €
Vapaaehtoiisiin menoihin jää	? €	•	Lahja kaverille	? €
			Erotus	? €

- Paljonko voin säästää kuukaudessa?
- Paljonko voin säästää vuodessa?

$$\begin{array}{r} ? \text{ €} \\ 12 \times ? \text{ €} = ? \text{ €} \end{array}$$

Mitä tulevaisuus tuo
tullessaan?

Opintojen aloittaminen on askel aikuisuuteen – pidä oma talous tasapainossa!

- Opintolaina – jos opintoraha ja asumistuki eivät riitä, opintolaina tulee avuksi.
 - Päätoimisia opintoja varten esimerkiksi lukiossa, ammatillinen koulutuksessa ja korkeakoulussa.
 - Edullinen korko ja valtiontakaus.
 - Laina maksetaan takaisin opintojen päätyttyä
 - Opintolainaa on mahdollista saada 300-800 euroa/kk
- Vakuutusturva – huolehdi, että koti- ja matkavakuutuksesi ovat kunnossa!
- Oma koti
 - Vuokra-asunnossa tarvittavat vuokravakuustilin
 - Omistusasuntoa varten ASP -tili

Yhteenveto Viisi talousvinkkiä

Viisi talousvinkkiä tiivistettyinä

1. Tulojen ja menojen arviointi – mobiilisovellukset apuun tai kirjaa itse ylös.
2. Ostopäätösten harkitseminen – uutena vai käytettynä?
3. Huolehdi laskujen maksamisesta ajallaan ja huomioi maksamattomuuden mahdolliset jälkiseuraamukset.
4. Säästä – pienestäkin summasta on hyvä aloittaa ja säästäminen kannattaa automatisoida.
5. Tutustu oman pankkisi palvelutarjontaan

Kommentoi chattiin:

Mikä on sun unelma?

Säästä unelmia varten,
pidä talous tasapainossa ja puhu rohkeasti rahasta!

#rahapuhetta #omatalous